DOMSTOLENS KENDELSE (Første Afdeling)

30. juni 2011 *

I sag C-288/10,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Rechtbank van Koophandel te Dendermonde (Belgien) ved afgørelse af 2. juni 2010, indgået til Domstolen den 10. juni 2010, i sagen:

Wamo BVBA

mod

JBC NV,

Modemakers Fashion NV,

har

* Processprog: nederlandsk.

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano (refererende dommer), og dommerne J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, E. Levits og M. Safjan,

generaladvokat: V. Trstenjak
justitssekretær: A. Calot Escobar,

idet Domstolen har til hensigt at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 3, første afsnit,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) (EUT L 149, s. 22).

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Wamo BVBA (herefter »Wamo«), som driver tøjbutikskæderne ZEB, mod JBC NV og Modemakers Fashion NV, to konkurrerende butikker, vedrørende annoncer for rabatter, som Wamo har sendt til sine kunder.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Sjette, ottende og syttende betragtning til direktivet om urimelig handelspraksis fastslår følgende:

»(6) [V]ed dette direktiv [foretages der] en tilnærmelse af medlemsstaternes love om urimelig handelspraksis, herunder illoyal reklame, som direkte skader forbrugernes økonomiske interesser og derved indirekte skader legitime konkurrenters økonomiske interesser. […] Direktivet hverken omfatter eller berører de nationale love om urimelig handelspraksis, som udelukkende skader konkurrenternes økonomiske interesser, eller som vedrører transaktioner mellem erhvervsdrivende. Under fuld hensyntagen til nærhedsprincippet vil medlemsstaterne fortsat i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen kunne lovgive med hensyn til urimelig handelspraksis, hvis de ønsker det. […]

[…]

(8) Dette direktiv beskytter direkte forbrugernes økonomiske interesser mod virksomheders urimelige handelspraksis. […]

[…]

(17) Med henblik på at sikre yderligere retssikkerhed er det ønskeligt at få præciseret, hvilke former for handelspraksis der under alle omstændigheder anses for urimelige. Bilag I indeholder derfor en fuldstændig liste over alle disse former for praksis. Disse former for handelspraksis er de eneste, der kan anses for urimelige, uden først i hvert enkelt tilfælde at være blevet vurderet i forhold til bestemmelserne i artikel 5-9. Listen kan kun ændres ved en revision af direktivet.«

4 Artikel 1 i direktivet om urimelig handelspraksis bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er at bidrage til et velfungerende indre marked og opnå et højt forbrugerbeskyttelsesniveau gennem tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelig handelspraksis, der skader forbrugernes økonomiske interesser.«

5 Direktivets artikel 2 bestemmer følgende:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

d) »virksomheders handelspraksis over for forbrugerne« (i det følgende også benævnt »handelspraksis«): en handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne

[…]«

6 Direktivets artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Dette direktiv gælder for virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne, som fastlagt i artikel 5, før, under og efter en handelstransaktion i forbindelse med et produkt.«

7 Samme direktivs artikel 4 bestemmer:

»Medlemsstaterne må hverken begrænse friheden til at levere tjenesteydelser eller den frie bevægelighed for varer af grunde, der kan henføres til de områder, hvor der med dette direktiv sker en tilnærmelse.«

8 Artikel 5 i direktivet om urimelig handelspraksis, der har overskriften »Forbud mod urimelig handelspraksis«, bestemmer følgende:

»1. Urimelig handelspraksis forbydes.

2. En handelspraksis er urimelig, hvis:

a) den er i modstrid med kravet om erhvervsmæssig diligenspligt

og

b) væsentligt forvrider eller kan forventes væsentligt at forvride den økonomiske adfærd i forhold til produktet hos gennemsnitsforbrugeren, som bliver genstand for den, eller som den er rettet mod, eller, hvis den pågældende handelspraksis rettes mod en særlig gruppe af forbrugere, hos et gennemsnitligt medlem af denne gruppe.

[…]

4. En handelspraksis er i særdeleshed urimelig, hvis den er:

a) vildledende, jf. artikel 6 og 7

eller

b) aggressiv, jf. artikel 8 og 9.

5. I bilag I findes fortegnelsen over de former for handelspraksis, som under alle omstændigheder vil blive betragtet som urimelige. Den samme fortegnelse skal anvendes i alle medlemsstater og må kun ændres ved en revision af dette direktiv.«

Nationale bestemmelser

9 Artikel 49 i lov af 14. juli 1991 om handelspraksis samt oplysning og beskyttelse af forbrugerne (*Belgisch Staatsblad* af 29.8.1991, herefter »LPPC«) er affattet som følger:

»Ved anvendelsen af denne lov forstås ved udslag ethvert tilbud eller salg til forbrugerne med henblik på hurtigt at få afsat en sæsons sortiment til reducerede priser under benævnelsen »Soldes«, »Opruiming«, »Solden« eller »Schlussverkauf eller andre lignende benævnelser««.

10 LPPC's artikel 52, stk. 1, fastsætter:

»Inden for sektorerne for beklædning, skin- og lædervarer samt sko må [udsalg] udelukkende finde sted i perioden fra den 3. januar til den 31. januar, og fra den 1. juli til den 31. juli […]«

11 LLPC's artikel 53 bestemmer:

»1. I spærreperioden fra den 15. november til den 2. januar og fra den 15.maj til den 30. juni er det i de i artikel 52, stk. 1, omhandlede sektorer forbudt at annoncere rabatter, herunder antydninger heraf […], hvorved stedet og de anvendte kommunikationsmidler er uden betydning.

[…]

Inden en spærreperiode er det forbudt at annoncere eller antyde rabatter, der skal gælde i spærreperioden.

Medmindre andet følger af artikel 48, stk. 4, må ophørsudsalg, der afholdes i en spærreperiode, ikke kombineres med annoncering for rabatter, bortset fra i de tilfælde og på de betingelser, der fastsættes af kongen.

2. De afgørelser, der træffes i medfør af artikel 52, stk. 2, fastsætter de spærreperioder, i hvilke det i stk. 1 omhandlede forbud er gældende.

Er der ingen ordning fastsat i henhold til artikel 52, stk. 2, finder forbuddet i stk. 1 anvendelse på de i artikel 52, stk. 2, nævnte former for [udsalg] og salg.

[…]

4. Forbuddet mod annoncering for rabatter i stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på salg af varer under lejlighedsvise handelsfremstød af højest fire dages varighed, som højest bliver organiseret en gang om året af grupper af lokale sælgere eller med deres medvirken.

Kongen kan fastsætte produkter eller produktkategorier, på hvilke forbuddet i foregående punktum ikke skal finde anvendelse.«

I - 5844

12 LPPC blev ophævet ved lov af 6. april 2010 om handelspraksis og forbrugerbeskyttelse (*Belgisch Staatsblad*, 12.4.2010, s. 20803). Loven trådte i kraft den 12. maj 2010 og indeholder i artikel 32 en bestemmelse, som svarer til bestemmelsen i LPPC's artikel 53.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

13 I løbet af december måned 2009 sendte Wamo en invitation til visse af sine kunder til forsalg i dets butikker den 18.-20. december 2009. Det blev i indbydelserne præciseret, at udvalgte kunder i disse dage ville kunne handle til stærkt nedsatte priser ved fremvisning af deres kundekort.

14 Den 18. december 2009 anmodede JBC NV og Modemakers Fashion NV Rechtbank van Koophandel te Dendermonde at fastslå, at denne invitation udgør en annonce, som er forbudt i henhold til LPPC's artikel 53. Ved kendelse af samme dag nedlagde Rechtbank van Koophandel te Dendermonde et forbud over for Wamo mod at tilbyde sådanne rabatter i sine butikker indtil den 1. januar 2010 med pålægges af en bøde på 2 500 EUR for enhver konstateret overtrædelse.

15 Wamo rejste en tredjemandsindsigelse mod kendelsen og gjorde gældende, at LPPC's artikel 53 ikke forbyder rabatter, men derimod reklamer, som annoncerer sådanne rabatter, og at bestemmelsen under alle omstændigheder er i strid med direktivet om urimelig handelspraksis, og at den derfor er uanvendelig.

16 Da Rechtbank van Koophandel te Dendermonde finder, at løsningen af tvisten afhænger af en fortolkning af nævnte direktiv, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er [direktivet om urimelig handelspraksis] […] til hinder for en national bestemmelse som artikel 53 i [LPPC], der forbyder at annoncere eller antyde rabatter i bestemt afgrænsede perioder?«

Om det præjudicielle spørgsmål

17 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om direktivet om urimelig handelspraksis skal fortolkes således, at det er til hinder for en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede, der for specifikke sektorer indeholder et generelt forbud mod annoncer for rabatter og annoncer, der antyder rabatter, i perioden forud for et udsalg.

18 I henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 3, første afsnit, kan Domstolen, såfremt besvarelsen af et præjudicielt spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, og efter at have hørt generaladvokaten, på ethvert tidspunkt træffe afgørelse ved begrundet kendelse under henvisning til den pågældende retspraksis.

19 Dette er ifølge Domstolen tilfældet i den foreliggende sag, eftersom besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål klart kan udledes af bl.a. dom af 14. januar 2010, Plus Warenhandelsgesellschaft (sag C-304/08, Sml. I, s. 217, præmis 35-51), og af 9. november 2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag (sag C-540/08, Sml. I, s. 10909, præmis 15-38).

20 Med henblik på at besvare det præjudicielle spørgsmål skal det indledningsvis undersøges, om LPPC's artikel 53, stk. 1, der finder anvendelse i tidsmæssig henseende på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, har til formål at beskytte forbrugerne og således er omfattet af anvendelsesområdet for direktivet om urimelig handelspraksis.

21 Ifølge ottende betragtning til direktivet beskytter direktivet »direkte forbrugernes økonomiske interesser mod virksomheders urimelige handelspraksis« og bidrager som foreskrevet i bl.a. artikel 1 »til et […] højt forbrugerbeskyttelsesniveau gennem tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelig handelspraksis, der skader forbrugernes økonomiske interesser« (dommen i sagen Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, præmis 24).

22 Som det fremgår af sjette betragtning til direktivet om urimelig handelspraksis, er det alene de nationale love om urimelig handelspraksis, som »udelukkende« skader konkurrenters økonomiske interesser, eller som vedrører transaktioner mellem erhvervsdrivende, der er udelukket fra direktivets anvendelsesområde (jf. dommen i sagen Plus Warenhandelsgesellschaft, præmis 39, og i sagen Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, præmis 21).

23 Det skal i denne henseende bemærkes, at det ikke klart fremgår af forelæggelseskendelsen, hvad der er formålet med LPPC's artikel 53, stk. 1.

24 Rechtbank van Koophandel te Dendermonde har nemlig udelukkende med henvisning til dom afsagt af Arbitragehof den 2. marts 1995, der således blev afsagt ti år forud for vedtagelsen af direktivet om urimelig handelspraksis, angivet, at spærretiden »tidligere« forfulgte et dobbeltformål, nemlig for det første at sikre, at de priser,

der anvendes direkte før og i udsalgsperioden, er gennemsigtige til gavn for forbrugerbeskyttelsen, og for det andet at sikre lige afsætningsmuligheder for de handlende og beskytte de mindre butikker.

25 Ifølge den forelæggende ret skal det ved undersøgelsen af, om forbuddet i LPPC's artikel 53, stk. 1, er berettiget, efterprøves, om denne foranstaltning »virkeligt bidrager til at beskytte forbrugerne«.

26 Forelæggelseskendelsen indeholder således ikke nogen oplysninger, som gør det muligt at afgøre, om LPPC's artikel 53, stk. 1, i realiteten har til formål at beskytte forbrugerne.

27 Det skal bemærkes, at det ikke tilkommer Domstolen inden for rammerne af en anmodning om præjudiciel afgørelse at udtale sig om fortolkningen af nationale bestemmelser, idet denne opgave udelukkende påhviler den forelæggende ret. Domstolen skal således i henhold til kompetencefordelingen mellem EU's retsinstanser og de nationale retter tage hensyn til de faktiske omstændigheder og de retsregler, som ifølge forelæggelseskendelsen er baggrunden for det præjudicielle spørgsmål (jf. kendelse af 24.4.2009, sag C-519/08, Koukou, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).

28 Det tilkommer således den forelæggende ret og ikke Domstolen at vurdere, om den i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelse reelt har til formål at beskytte forbrugerne med henblik på at afgøre, om bestemmelsen kan være omfattet af anvendelsesområdet for direktivet om urimelig handelspraksis.

29 Såfremt den forelæggende ret når til denne konklusion, skal det endvidere afgøres, om sådanne annoncer for rabatter og annoncer, der antyder rabatter, som er genstanden for forbuddet i hovedsagen, udgør handelspraksis i henhold til artikel 2, litra d), i direktivet om urimelig handelspraksis og derfor omfattes af direktivets forskrifter (jf. i denne retning Plus Warenhandelsgesellschaft-dommen, præmis 35, og dommen i sagen Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, præmis 16).

30 I denne henseende bemærkes, at artikel 2, litra d), i direktivet om urimelig handelspraksis ved at anvende en særligt bred formulering definerer »handelspraksis« som »en handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne« (Plus Warenhandelsgesellschaft-dommen, præmis 36, og i dommen sagen Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, præmis 17).

31 Salgsfremmekampagner som de i hovedsagen omhandlede, der har til formål at lokke forbrugerne til de handlendes lokaler, er klart omfattet af en erhvervsdrivendes forretningsstrategi og tilsigter direkte reklame og salgsfremme for denne. Det følger heraf, at de udgør en handelspraksis som omhandlet i artikel 2, litra d), i direktivet om urimelig handelspraksis og dermed er omfattet af dets materielle anvendelsesområde (jf. i denne retning dommen i sagen Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, præmis 18 og den deri nævnte retspraksis).

32 Når dette er fastslået, skal det undersøges, om direktivet om urimelig handelspraksis er til hinder for et forbud mod at annoncere rabatter som det, der er omhandlet i LPPC's artikel 53, stk. 1.

33 Herved skal det for det første påpeges, at når direktivet om urimelig handelspraksis udgør en udtømmende harmonisering af reglerne om virksomhedernes urimelige handelspraksis over for forbrugerne, kan medlemsstaterne ikke, som det udtrykkeligt fastslås i direktivets artikel 4, vedtage foranstaltninger, der er mere restriktive end dem, der fremgår af direktivet, ej heller med henblik på at sikre et højere forbrugerbeskyttelsesniveau (Plus Warenhandelsgesellschaft-dommen, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).

34 Det skal videre bemærkes, at direktivets artikel 5 opregner kriterierne til fastlæggelse af, under hvilke omstændigheder en handelspraksis anses for urimelig og dermed forbudt.

35 I henhold til samme artikels stk. 2 er en handelspraksis således urimelig, hvis den er i modstrid med kravene til erhvervsmæssig diligenspligt og væsentligt forvrider eller kan forventes væsentligt at forvride gennemsnitsforbrugerens økonomiske adfærd i forhold til produktet.

36 Desuden definerer artikel 5, stk. 4, i direktivet om urimelig handelspraksis to præcise kategorier af urimelig handelspraksis, nemlig »vildledende handelspraksis« og »aggressiv handelspraksis«, der svarer til de kriterier, der er specificeret i direktivets artikel 6 og 7, henholdsvis artikel 8 og 9.

37 Endelig indeholder direktivet i dets bilag I en udtømmende liste over 31 former for handelspraksis, som i henhold til direktivets artikel 5, stk. 5, vil blive betragtet som urimelige »under alle omstændigheder«. Som det udtrykkeligt præciseres i 17. betragtning til direktivet, er det således kun disse former for handelspraksis, der kan anses for urimelige, uden først i hvert enkelt tilfælde at være blevet vurderet i forhold til bestemmelserne i artikel 5-9 i direktivet om urimelig handelspraksis (Plus Warenhandelsgesellschaft-dommen, præmis 45, og dommen i sagen Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, præmis 34).

38 Hvad angår den i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelse er det ubestridt, at den praksis, som går ud på at annoncere rabatter over for forbrugerne, ikke fremgår af bilag I til direktivet om urimelig handelspraksis. Denne praksis kan derfor ikke forbydes under alle omstændigheder, men kun på grundlag af en konkret analyse med henblik på at konstatere dens urimelige karakter (jf. i denne retning dommen sagen Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, præmis 35).

39 LPPC's artikel 53, stk. 1, forbyder imidlertid generelt, at der annonceres eller antydes rabatter, uden at det er nødvendigt på baggrund af den faktuelle sammenhæng i hvert enkelt tilfælde at afgøre, om den pågældende handelsdisposition har en »urimelig« karakter i lyset af de kriterier, der følger af artikel 5-9 i direktivet om urimelig handelspraksis (jf. i denne retning Plus Warenhandelsgesellschaft-dommen, præmis 48, og dommen i sagen Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, præmis 36).

40 Det forelagte spørgsmål må under disse omstændigheder besvares med, at direktivet om urimelig handelspraksis skal fortolkes således, at det er til hinder for en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede, der indeholder et generelt forbud mod annoncer for rabatter og annoncer, der antyder rabatter i perioden forud for et udsalg, for så vidt som bestemmelsen har til formål at beskytte forbrugerne. Det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om dette er tilfældet i hovedsagen.

Sagens omkostninger

41 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) skal fortolkes således, at det er til hinder for en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede, der indeholder et generelt forbud mod annoncer for rabatter og annoncer, der antyder rabatter i perioden forud for et udsalg, for så vidt som bestemmelsen har til formål at beskytte forbrugerne. Det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om dette er tilfældet i hovedsagen.

Underskrifter